

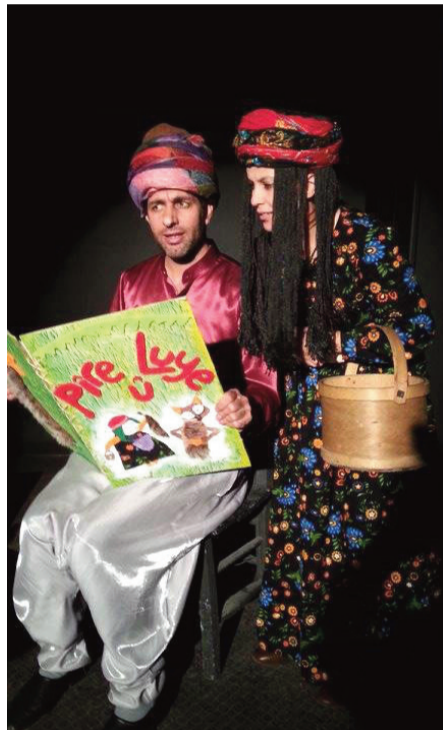
Sanika “Pîre û Luye” Bîye Kayê Tîyatroyî

Xebere: **Ehmedê Dirihî**

Tîyatroyê Şarêdarîya Bajarê Girdî yê Dîyarbekirî roja 24.11.2013 de yew kayê qıcan (tutan, domanan) bi kirdî kay kerd. Nameyê kayî “Pîre û Luye” yo. No kay her hewte, roja yewşeme, saete 12:00 de salona tîyatroyî ya Şaredarîya Bajarê Girdî yê Dîyarbekirî de kay keno.

Nuştoxê nê kayî mamosteyê ma yo erjiyaye Malmîsanij o. Ez pa cinî, keyna, zama û torna xwu Zeyneb Vîyale ya şîya, ma temaşe kerd. Ez çi vîni! Na vistonike “Pîr û Piş”ê ma bi xwu ya.

Ez kaykeran ra persawa, şima çira name bedelnayo? İnan va,

Malmîsanijî bi xwu no name nayo pa. Mi xwu bi xwu va, madem Malmîsanijî no name nayo pa, cayê çî zano ke nayo pa. Êdî ez nat û wet a persawa, ez pê hesîyaya ke na vistonike nameyê xwu ca ra ca bedelîyeno.

Na vistonike her cayê Kirdaneyî de bi cîya-cîya versîyonan vacîyena. Name zî ca ra ca bedelîyeno. Nimûne, “Pîr û Piş”, “Pîre û Pişînge”, “Pîr û Luye”, Daka Pîre û Luye” ûêb. Govdereyicanê ma mîyan de zî nameyê na vistonike “Pîr û Piş” a. Hetan ewro ez raştê qaydeyê Govdereyî yê nuşteki nêameya. Homa bîyaro werî, ez go nîzdî ra qaydeyê ma yê Govdereyî binusî.

→3

Albumê Mucahît Gokerî “Dara Hênî” Vejîya

Albumê yewin yê hunermendê kirdan Mucahît Gokerî vejîya. Albumo bi nameyê “Dara Hênî” de heşt deyîrî estê. Heme deyîrî bi kirdkî (zazakî) yê.

→3

Soli Romiteni

Mehemed ÇELÎKTEN

Wextê, dewa Layjo ri di biray bîyê. Nê biray timûtîm sola xo sûka Çermûk ra cenê. Rojê nê biraro ra jêkê ci vono ki: “Bira! Mayê timûtîm pero domî na soli, eki ona vo se pereyê ma yê memonê, bê ma xo rê na soli biromimi û wa sola ma kî bivo.” Birayo jûwer kî nê birardê xo wa beno jê û pîya şunê sûki ra xeylê cemî soli cenê û enê dewi ra xo.

Rojo bîn hemo cayo bestenê de û na soli romenê. Dima nê birarî sire ya her roj jûwer sunê heyayê (hêgayê) xo mîyon û pawenê ki sola ci biroyo (bi-ruwo). Di-rê heftey ona pê dima şunê û na donê (nîya danê) ki na sola ci na nêroyena. Hîni tesila ya nê biraro nêmonena û vonê ki: “Na sola ma wa nêroyena, en rindê ci ma cayo devestimi nê heyayê xo weçimi, here na wa çî ra nêroyena.” Û nê birarî şunê ki heyayê xo veçê na donê ki me-yîsî yê heyay rê nînay ser o vîzenê.

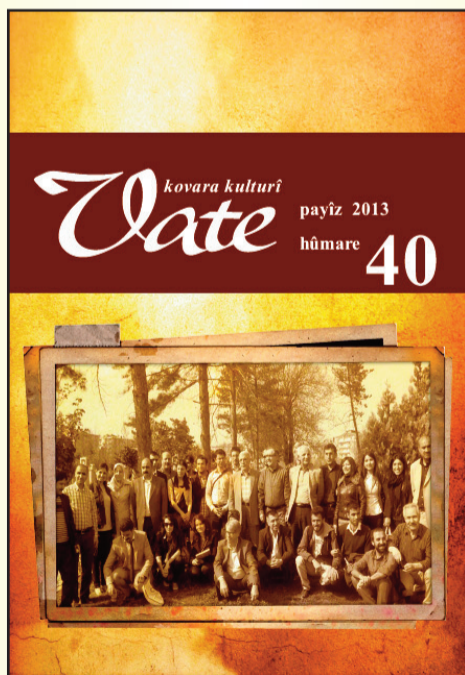
Birayo pîl hemo vono ki: “Bira bira, here nadi (nîyade) nê meyîso, ça bi nê meyîso na sola ma warda.” Û jû meyîsi perrena ena nişena birardê wardî çare wa. Bîrayo pîl vono: “Bira here hêç meluwi, jû meyîsa to çare wa” û no birayo pîl tifincê xo on-ceno we, jû deri nono pa û dima na dono ki birayê cino war o, di-rê ray veync (veng) dono ci, na dono ki birayê ci mardo. Û no bira yo pîl vono ki: “Teva nê-veno la bî bîzden bî vizden cîttî.”

02.02.2013

Hûmara 40. ya Kovara Vateyî Vejîya

Badê ke serrêk erey kewte, kovara **Vateyî** hûmara xo ya 40. sey hûmara payîzê 2013î weşana. Na hûmare hetê Munzur Çem, Mehmed Selîm Uzun û Nûredîn Celalî ra redakte bîya, Roşan Lezgîni zî kovare mîzan-paj kerda û qapax amade kerdo.

Hûmara 40. ya kovara Vateyî de rîpel 5 ra hetanî 56 netîceyê kombîyayîşanê 22 û 23. yê Grûba Xebate ya Vateyî ca gi-rewto. Temaya kombîyayîşê 22. termê trafikî û tayê nazikvaj ê. Temaya kombîyayîşê 23. zî nameyê heywanan û termê ke heywanan ra eleqedar ê. Dosyayêka bîne yê na hûmare zî fîhrîstê 40 hûmaranê kovara Vateyî yo. Rîpel 121 ra hetanî rîpelê 152. fîhrîstê 40 hûmaranê Vateyî ca gi-rewto. Cigêrayox û mereqdarê xebata nuşteki ya kirdkî eşkenê nê fîhrîstî ra nuştexanê ke hetanî nika kovara Vateyî de nušto û nuşteyanê inan bivîno.

Nuşteyanê muhîman yê na hûmare ra yew nuşteyê Mehmed Selîm Uzunî yo. Nuşteyê bi sernameyê “Mewlid û Edebîyatî Kirdkî de Cayê Mewlidî” de mewlidê kirdkî analiz bîyê. Nuşteyo bîn zî yê Munzur Çemî yo. Munzur Çem nuşteyê xo yê bi

sernameyê “Îbadetê Elewîyan de Cayê Kirmanckî (Zazakî)-II” de sey dewamê nuşteyê xo yê verênî nê nuşteyî de zî behsê bawerîya elewîtiye keno.

Seyîdxan Kurijî nuştuxe Nadîre Guntaş Aldatmaz reyde roportaj kerdo. Roportajo ke Nadîre tede vana “Ez zaf zerrîweş a ke kewta dinyaya xebata kirmanckî” rîpelanê 87-105 yê kovare de ca gi-rewto. Dogan Karasuyî bi sernameyê “Ez lacî Xidî Kalî ya”, İrfan Kayayî zî bi sernameyê “Arêyê Zuvêrî” her yewî yew nuşte nušto. Qemer Erdoxanî bi sernameyê “Visîyayîş”î yew hîkaye nušta. Esna Altun, Newzat Valêrî û İdrîs Yazarî her yewî bi yew şîre rîpelê kovare xemilnayê. J. İhsan Esparî bi sernameyê “Çend Deyîrê Ma” gelêk deyîrî arêdayê, Aysena Kurdî tayê nameyê nebatan arêdayê, B. Şîlanî zî çend fiqrayî arêdayê û kovare de weşanayê.

**EDÎTORÎ
RA**

Roşan LEZGÎN

Mîyanê ma kurdan de kulturê weyekerdîş û seydkerdîşê zerençan zaf aver o. Senî kedî benê, senî weye benê, senî seydbenê... Folklorê ma de zî cayê zerençan zaf o. Mîyanê şarê ma de qalê zerençan tim bîyêne.

Dîyarbekir de, vera Camî Kebîr de gewexaneyê seydvanan estbi, komela înan estbî. Gama ke seydvananê namdaran behsê seydbî kerdêne, şarî bi heyranî goşdarî kerdêne. La nika seydbî çin o.

Helbet mîyanê şarî de fehmê tebiîtî, fehmê ekolojîyî sey verî nîyo. Êdî heq û huqûqê heywanan ra qisey beno. Her ca goştê kerganê haziran roşiyeno. La esas, nê da-vîst serranê peyênan de seba ke koyanê Kurdistanî de şer estbi, seydvani nêşkayî şîrê seydbî. Heto bîn ra dewî veşnîyayî, ameyî vengkerdiş. Demografyaya kurdan temamen ser û bin bîye. Coka sey zafê kulturê ma kulturê seydvaniye zî nêvîyart bi neslê neweyî û mîyan ra wedariya.

Ez da-des serrî însatan de xebitîyaya. Zafane ma şiyêne şaristananê dîrî de çend aşmî pêsero xebitîyayêne. Kar giran bi. Taşeronê ma bêwîjdan bî. Ma serê sibayî saete şeş de weriştêne, lezûbez areyîya xo kerdêne. Areyî de çay, zeytunî û rûnê Sana bî. Saete hewt de ma dest bi kar

kerdêne, bêke boya xo bidin hetanî saete duwês xebitîyayêne.

Îstîrehetê ma yê nêvroje saetêk bi. Werdê ma yê mîyanrojî belxul, tirşê fasulîyan yan tirşê kartolan bi. Saete yew de ma ancî dest pêkerdêne, hetanî saete şeş-hewtê şanî kutikane xebitîyayêne. Şamîya ma zî tim mişewşî bî. Mişewşîyêka bêrûne, bêaqîte. Heto bîn ra ne sîgortaya ma ne heq û huqûqê xebate...

Ma çend serrî mewsimê hamnanî de hetê Serhedî de; Mûş, Erdîşe, Tetwan û Melazgir de xebitîyayî. Zafê embazê ma seydvani bî, zerençî weye kerdêne. Roja ke kêmanîyêk însat de bibiyêne, embazanê ma şeş-feqêk rew rextê xo girêdayêne, qefesê zerençan û çifteyê xo girewtêne şiyêne seydbî. Mi xo rê qawîşe de kitab wendêne.

Embazanê ma ra yewêko extîyar estbi. Nameyê ey Xal Emîn bi, dewa Licê Entax ra bi. Entax merkezê hukimdaranê Zirkîyan o. Zemanê dewleta Merwanîyan de Entax havînge bîyo. Kela Entaxî dewrê Selçuqîyan de reyke destê kurdan ra vejîyaya. Demeyê Usmanîyan de zî destê mîreyêkê kurdan ra kewta destê yewnayî, wina çend rey dest vurnayo. Mîreyanê Zirkîyan ra o tewr peyên Mir Mehmed Beg bi. Merkezê Licê ra hukim kerdêne. Peynameyê tornanê ey nika "Atalay" o.

Zirkî eşîrêka zaf rewêne ya kurdan a. La zafê kitabane tarîxî yê bi tirkî de, seba ke tirkî de herfa "q" çin a, çekuya "zirkî" û çekuya "ezraqî/zeraqî" benê tîmîyan ra. Rasta xo tu eleqeyê "Zirkî"yan bi "Zeraqî/Ezraqî"yan çin o. Zirkî kurd ê, zaf rewna ra nê cayan de

hukim kenê. Zeraqî eşîr nîyê, keyeyêkê şêxan o. Pîlê Zeraqîyan Mûsa wextê dewleta Merwanî ya kurdan de, zemanê Şêx Evdîlqadirê Gêlanî de ameyo hetê Mêrdînî. Mekanê ey Sultan Şêxmus, nêzdîyê Mêrdînî de yo. Ma het tornanê ey ra Şêx Hesênê Zeraqî namdar o, mekanê ey dewa Mêrenî ya Hezro ya.

Ma agêrin Xal Emînî û zerençan ser. Ferqêko muhîm mîyanê zerençanê Xal Emînî û zerençanê seydvananê bînan de estbi. Xal Emînî zafê reyan zerençê xo veradayêne teber. Zerençê ey xo rê nat-wet çerayêne. Peynî de bi xo agêrayêne dekewtêne qefesê xo. La yê embazanê bînan wina nêbî. Eke zerençê înan qefes ra bivejîyayêne teber, linga înan girêdaye nêbîyêne, perrayêne şiyêne hey şiyêne. Xal Emînî vatêne, kedîkerdişê zerençê sinetêko zaf muhîm o. Her kes heq ra nêno ke zerençê tam kedî bikero.

Kedîkerdişê zerençê ganî zereçale ra, hema ke hak de ya, uca ra dest pê bikero. Verê verkan, ganî seydvani yaban ra yew zereçale bivîno. Dima nêdar bo ke zerençê key hakanê xo tamam kena û ser o qip kewena. Marî ke qip kewte, 24 rojan de leyrcîkî hak ra vejîyenê. Rojanê peyênan de ganî seydvani nêzdîyê zereçale de bipawo. Marîya qipe ke vêşaniye ra bêhal kewta, halîne xo caverdana, şina çerena. Leyrcîkî zî vera-vera hakê xo qelişnenê û vejîne teber. Senî ke hak ra vejîyayî, hema ke çimê înan anêbîyê, ganî seydvani leyrcîkan bigêro dekero pistanê xo. Verê heme çî, boya areqê însani şina zincîya leyrcîkan û kedîkerdişê dest pêkeno.

Seydvani çend rojî nê leyrcîkan pistanê xo de weye keno. Verî, mîsan qefilneno, sere û baskanê mîse cirakeno, tena gowdeyê mîse pelixneno dekeno fekê leyrcîkan. Roja diyine-hîrêyine ra pey êdî melîyan qefilneno, sere û baskan cirakeno, pîzeyê melî dekeno fekê înan. Eke bineyke perûşankî bîyî, êdî înan serbest veradano. Mavajîm gama ke seydvani paleyî keno, leyrcîkî zî derûdormeyê ey de xo rê çerenê. La caran seydvani ra dîr nêkewenê. Ê seydvani sey maya xo zanê, belkî sey xuliqnayoxê xo qebl kenê.

Zafê heywanan bi boya areqê însani kedî benê. Çunke areq de zaf tewir kîmya esta. Çimê Yaqûb pêxamberî bîle bi areq weş bîyê. Yûsif pêxamber gomlekê xo Misir ra birayanê xo reyde şaweno welatê Kenanî. Yaqûb saweno çimanê xo ra, çimê ey benê weş.

Senî ke heywano kedîbîyaye hetanî mergê xo însani wa girêdiyeno, însani zî bi no qayde kedî benê û muqtedîran wa girêdiyênê. Ez behsê "perwerde"yî nêkena, ez bi zanayîş vana "kedî". Ê ez vana, senî ke kurdî kedîkerdişê zerençan de westa yê, îqtîdarê tirkan zî hende kedîkerdişê însanan de westa yo. Sîstemê "devşirme"yîye yê dewrê Usmanîyan sîstemê kedîkerdişê însanan o. No sîstem nika bi metodanê neweyan tebiq beno. Tesîrê kedîkerdişê tirkan texmînan ra zaf zêdeyêr o.

Mîyanê ma kurdan de panzehîrê kedîbîyayîşî, fehmê kurdperîye yo; agêrayîşê bi ziwanê baw û kalan o; milîyetperwerî ya, wayîrvejîyayîşê nasnameyê neteweyî yo.

X A Ç E P E R S

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

CORA-CÊR

- 1- Siba, şodir, serê şodirî
- 2- Tut, gede, doman - Wucud, govde

3- Misrî, gilgil - Eksê "erey"î

- 4- Viraştîş, îmalkerdiş
- 5- Hereket, liv, lebitîyayîş - Sembolê barîlyumî

- 10- Mîyanê "kone"yî - Sod-yumklorur, çîyo ke tehm dano werdî

ÇEPA-RAST

- 1- Hew yarî ya yarî ya / yarî ya / Hew yarî ya yarî ya / Selo Selo yarî ya (Cayo veng yê na deyîre.)
- 2- Hel-hewalê hewayî, rewşa hewayî - Velgin, çîyo ke pel pira esto, pelda
- 3- Kepazeyîye, rezîliye (Sey esîriye û esaretî)
- 4- Menga payîzî ya verêne - Bineşe, esl; çîyo sereke
- 5- Bêguman, helbet - Seba camêrdan xîtabkerdişêk (Seba cinîyan "erê" vajîyeno.)

- 6- Mîyanê "tibî"yî - Sak; kaşane, hacetê cite yo ke ramitişî dima herrqeleyanê hêgayî hurdî keno
- 7- Keyber, berya - Tole, pirtûk, qaşil
- 8- Pêxambero babîyê heme însanan - (ters ra) Pêş; pêşîr, kinca ke cinîyî ver ra danê xo ra
- 9- Reqema yewine - Çîyo ke tole/telaşe pira çin o; eksê "bitole"yî
- 10- Sembolê îndîyumî - Hacetêka roşnkerdişî

Cewabê Hûmara Verêne

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	H	E	S	K	E	R	D	I	Ş	Î
2	A	L	M	A	N	Y	A		E	C
3	Z	E		R	E		D	E	W	A
4	A	W	A	N		M	Î	M	A	R
5	R	Î	S	A	L	E		I	T	
6	B		Î	V	E	D	Î	K		K
7	A		S	A	K		F	E	S	E
8	B	E	T	L	A	N	E		A	M
9	A	B	A		T	A	N	A	Y	E
10		A	N	T	E	N		B	E	R

Albumê Mucahît Gokerî “Dara Hênî” Vejîya

Albumê yewin yê hunermendê kirdan Mucahît Gokerî vejîya. Albumo bi nameyê “**Dara Hênî**” de heşt deyîrî estê. Çîyo muhîm heme deyîrî bi kirdkî yê.

Vateyê deyîranê bi nameyê “**Kerr û Lal**”, “**Dara Hênî**”, “**Hewê çendîn a?**”, “**Her çî bîyo vila**” û “**Efo Berz**”î Mucahît Gokerî bi xo hem nuştê hem zî qaydeyê înanê muzîkî viraştö. Vateyê deyîra “**Evdalo**”yî Elîyê Qasiman, vateyê deyîra “**Narîna Min**” Mehmûd Ayçiçekî û vateyê deyîra “**Ti çî pawenî?**” zî W. K. Merdimînî nuştê, qaydeyê nê deyîran Mucahît Gokerî viraştö. Semedê deyîra “**Her çî bîyo vila**” yew zî video-klîp ancîyayo.

Mucahît Goker Dara Hênî ra yo, malimîye ra teqawut bîyo û Mêrsîn de ronîşeno.

HER ÇÎ BÎYO VILA

Destur bidên wa bivêr
Verdên wa şêr, anîger
Bî ela bî bela
Bî belê sarê ma.

Her çî vêrdîyo wêrî
Her çî bîyo têmîyona
Her çî vêrdîyo wêrî
Her çî bîyo vila
Qe mevaj mî r' çî la
Yo çîla mî r' yo çîla

Dinya biwêr mird nîbên
Pîzi vîlnên qîm nîkên
Ling don erdî r' ma tersnên
Kêbêr komî yo pers nîkên

Her çî vêrdîyo wêrî
Her çî bîyo têmîyona
Her çî vêrdîyo wêrî
Her çî bîyo vila
Qe mevaj mî r' çî la
Yo çîla mî r' yo çîla

Vate û Muzîk: **M. GOKER**

Sanika “Pîre û Luye” Bîye Kayê Tîyatroyî

>>> rîpel 1 ra dewam...

Mi meraq kerd, dormaleyê mi de çî merdimê zanayeyî estê, mi yin ra persa. Mi ca kerd ke kurmancanê ma nameyê “Pîr û Rovî” nayo pa. Fari-san mîyan de zî “Pîr ve Robah” vacî-yeno.

Ez kêneya xo Delale ra persaya, mi va, keynê mi, dê hêw ca kir. Sey vistonikê “Pîr û Piş”ê ma, vistonikê înglîzan yan miletanê bînan zî estê yan nê? Ya bacê ageyra mi ra va, înglîzan mîyan de yew versiyon, îsçoçan mîyan de hîrê versiyonî, norweçîyan mîyan de zî yew versiyonê na vistonike mi ca kerdî. Yê înglîzan “Pîr û Xoz”, yê îsçoçan “Pîr û Dirri-

kêre” yan “Pîr û Lacê Xwu”, yê norweçîyan zî “Bapîr” yan zî “Dapîr” a.

Çîyo ke ez na vistonike ra musaya: Her çî yewbînan ra pabeste yo.

Kurdê Zazayî (1889) | Felicien de Myrbach

Kurdes Zazas. — Dessin de F. de Myrbach, d'après des photographies de la mission.

Kurdes Zazas - Dessin de F. de Myrbach, d'après des photographies de la mission

No resim ke bi nameyê **Kurdê Zazayî** (Kurdes Zazas) weşanîyayo hetê **F. de Myrbachî** (1853-1940) ra virazîyayo. Seke binnuştêyê resmî ra zî fam beno, no resim eslê xo de kombînasyonê çend fotografanê çîya çîyayan o. Fotografê ke serra 1881 de seyhê **Ernest Chantreyî** de ancîyaybî, goreyê înan hetê ressamî ra newe ra virazîyayo (biewnî: NewePel, hûmare: 41, r. 8). Resim zî xora kovara **Le Tour du Monde** de mîyanê

meqaleya Ernest Chantreyî de ca gêno. Chantre, meqaleya xoya derge “Beyrût ra hetanî Tiflîs” de gêrayîş û vînayîşê xo yê Kurdistanî ra zî behs keno. Na meqale de qismê gêrayîşî Sêwregî û Dîyarbekirî de behsê kurdanê zazayan zî keno.

Amadekar: **Bilal Zilan**

Çime: Le Tour du Monde: Nouveau Journal des Voyages, LVIII, 1889, r. 265

Ferhengek

astengdar, -e: engelli
birre (m): dallı çubuk
çiknayîş (n): dikme
Gangîr (n): Azrail
heteknayîş (n): berbat etme
kedîkerdiş (n): evcilleştirme
keye (n): 1.ev 2.aile 3.kabile
leyîrçik, -e: civciv
lên (n): kazan

mişewşî (m): mercimek çorbası
nane (m): sağlam ekmek tanesi
perûşankî bîyene: kanatlanmak
qesba (m): ciğer
qîp kewtene: kuluçkaya yatmak
têvdayîş (n): karıştırma
waştî, -ye: sevgili; nişanlı
zereçale (m) keklik yuvası
leyîrçik, -e: civciv

PITO

Sezaî MEMÎŞ

Her ca tarî bî. Ez zereyê herebeyî de ver bi tarî-yîye şîna. Vengê xerîbî yenê goşê mi la ez çîyêk zî fehm nêkena. Zereyê mezgê mi de persî daha zî zêdîyenê. Mîyanê na tarîyîye de ez çîyêk zana, o zî na game ez welatê Sûrîye de ya.

Rayîrê şîyayîşê min ê azadiye serra 2010î de şaristanê Qamişloyî de ame birnayîş. Roja ke ez tepîşî-yaya hetanî roja peyêne çimê mi bi potêkê sîyayî girêdaye bî. Zereyê erebeyî de rey-rey vengê kilamanê erebkî ameyêne goşê mi. A game her çî mi rê xerîb bî. Axir peynî de ma resayî cayêk. Ez wazena bi goşanê xo dorû-verê xo bişinasnî. O wext mi qiseykerdişê înan ra fehm kerd ke ma ameyê şaristanê qedîm Şamî.

Şam zî tarî bî. Sey çimanê mi destê mi zî girêdaye bî. Ez mîyanê di kesan de rayîr şî-yêne. Cayêko sey labîrentî bî. Tewr peynî de ma acêr bîyî. Wexto ke mi acêr gama xo ya yewine eşte vengê asinî û îşkenceyan zî kewt goşê mi. Mîyanê vengên giranan de ez resaya hucreya xo. Wexto ke înan ez eşta hucre, pota ke pê çimê mi girê daybî, akerd. La reyna zî her ca tarî bî. Çend rojî bî ke qet roşnayî nêkewtbî verê çimê mi. Hesreta roşnayîye zerrîya mi kerde germine.

No cayo ke ez ameya, kîşt Camîyê Emewî de bi. Uca cayê muxaberatî bî. Zafane sey nezaretxaneyî ameyêne şuxulnayîş. Bi erebkî ci ra vatêne "Feraha Sîyasî". Uca vîst û çar hebî hucreyî estbî. Her yewe de yew kes mendêne. Dergîya her hucre metre û nêmet, hîrayî zî nêmet metre bî. Sey mezele tarî bî. Tena şeşalê serê berî ra bineyke roşnê lamba dekewtêne hucreya mi. Na roşnayî zî mîyanê tarîyîye de bêtesîr mendêne. Rey-rey dûrî ra vengê melayê Camîya Emewî ameyêne mi. Xeyrê melayî ra merdimê ke hucreyan de bî şewe û roja xo zanayêne.

Zereyê hucreya mi de verê sereyê mi de yew tuwaletto fekakerde estbî. Seba ke fekê tuwaletî akarde bi, boya ke ci ra ameyêne pîrnika mi, tesîrêko zaf xirab kerdêne. Uca de her çî seba îşkence amebi viraştîş. Şewe û roje tim vengê îşkenceyan ameyêne goşê mi.

Xora îşkenceya tewr girane zî vengê îşkence bi xo bi. Herçiqas uca zaf xirabî estbî zî mîyanê hende xirabîyan de cigêrayîşê omîdî zî germin bi.

Uca roje de tena reyêk nan û mast dayêne ma. Werdê ma serê sibaynan dayêne ma. Rojêk ez cayê îşkence ra arda, mi werdê xo girewt la mi nêwerd. Ez hende rincan bîya ke ca de rakewta. Canê mi zî zaf dejabi.

Tesîrê îşkence û rincanîye ra madeyê mi veng bibi, ez zaf veşan bîya. Wexto ke mi dest eşt nanê xo, mi dî ke nanê mi kêmiyayo! Mi xo rê xo de vat gelo merdimê înan ameyê nanê mi berdo. La no nêbeno. Çunke nana mi orte ra ci ra bibî. Ez na mesela ser o zaf nêvindarta. Nano ke mendbi, mi werd. Dima ra reyna ez rakewta. La vengê îşkenceyan nêverdayêne hewn bikewo çimanê mi. Ez werîşt xo ser, dekewta mîyanê xeyalanê xo. Xora zafê rojanê mi zereyê hucre de vîyartêne. Tena seba îşkence ma uca ra vetêne. Hîrê aşmî vîyartî qet roşnayîyêk nêkewte verê çimê mi.

Bî serê sibayî reyna mi rê nan û mast ame. La sey her wextî mi werdê xo kuncikê berî de na ro û dima ez rakewta. Wexto ke ez werîşt mi ewnîya ke nanê mi reyna kêmbîyo. Na rey mîyanê mezgê mi de persî zêdîyayî. Kam wina keno û çira keno? Peynî de mi yew qerar da. Ez ke serê sibayî nan û mastê xo bigêrî na rey ez ranêkewena. Ez do qestîka çimanê xo bigêrî hela nanê mi çira kêmiyeno.

Bî serê sibayî, mi nan û mastê xo girewt. Mi verê kuncikê berî de na ro û ez cayê xo de rakewta, mi çimê xo zî girewtî. Mi senî ke çimê xo girewtî, hema des deqayî nêvîyartîbî, merreyêko qijkek zereyê qulika tuwaletî ra vejîya û ver bi nanê mi şî. Ê hêdîka nana mi ra leteyêk cira kerd. Dima ra zî şî cayê xo. O

wext mi fehm kerd ke çira her roje nanê mi kêmbî beno. La a hucreya tarî de na mesela keyfê mi ardbi. Çike zereyê na hucreya tarî de sey min yew ganîyo bîn zî estbî. Mi waşt ey dir embazîye bikerî.

Roja bîne, merreyê mi ancî ame. Na rey ez aya bîya. Xora ey zî ez dîya. La reyna ver bi nanê mi şî. Mi bi destê xo nana xo ey de bare kerde. Verê mi de nanê xo werd. Dima ra ver bi keyeyê xo şî.

Hindî zereyê a hucre de her roje ma pîya werdê xo werdêne. Her roje eynî saete de ameyêne. Mi nameyê ey "Pito" na ro. Pito zereyê a hucre de bi embazê mi. Mi zaf rey ey dir qisey kerdêne. Herçiqas ey mi fehm nêkerdêne zî mi xeyal û omîdê xo ey dir bare kerdêne.

Rojêk reyna mi nan û mastê xo girewt. La mi dest bi werdişî nêkerd. Ez musabîya embazê xo Pitoyî. La a roje Pito nêame. Oxro ke aşmêk her roje tim amebi meymanîya mi. La a roje Pito nêame. No semed ra mi zî werd nêwerd. Zereyê a hucre de ez reyna tena menda. Wext ame nêm-roje la embazê mi Pito reyna nêame.

Mîyan ra zaf wext nêvîyart, merdimê muxaberatî ameyî verê hucreya mi. Çimê mi ancî bi potêko sîya girê dayî. Reyna her ca bî tarî. Înan çira ez vetêne mi nêzana. Dima ra mi goşê xo da qiseykerdişê înan ser, mi fehm kerd ke mi teslîmê tirkan kenê. O wext mi fehm kerd ke Pito çira a roje nêamebi!

Mîyanê hende veşanî û îşkence de Pitoyî mi dir embazîye kerde. Her roje amebi dîyayîşê mi, goşdarîya bêven-gîya mi kerdbî.

Ez ê rojan qet xo vîr ra nêkena. Mîyanê xirabîyan de çîyê weşî zî estê. Tena merdim nê weşîkîyan bivîno bes o.

Zindanê Bandirma,
06.06.2013

AX TENYA TI

Senî ravêrnena şew û rojan,
Hinî nêsinasna dost û embazan,
Teba nêmend bê xem û derdan,
Ax tenya ti ya mi vîrî di, ti.

No hal a qedînena serran,
Mengî yenê b'adê mengan,
Her kes keno xo rê roşan,
Ax tenya ti nîna, ti.

Ez bîya zeydê koçeran,
Geyrena koy û zozanan,
Hewn zî nêkewno çiman,
Ax tenya ti dûrî ya, ti.

Ti ya roşnayê çiman,
Eşqê to derdo giran,
Derdê to nîno ziwan,
Ax tenya ti sînaya, ti.

Dem nêravêreno tim zimistan,
Halê mi pir-perîşan,
Zerrîya mi pîrrê dirbetan,
Ax tenya ti wasta mi, ti.

Xirabe ya, keyê mi wêran,
Hinî teba nêkewno nê destan,
Bêfeyde yo meke ax û zaran,
Ax tenya ti çînî ya, ti.

Ne aw wazena û ne zî nan,
Teba nêbeno çare û derman,
Ez kewta derd û kulan,
Ax tenya ti lazim a mi rê, ti...

Hesen ŞÊR

TI YEW GUL A

Ti yew gul a, hinhonika koyon a
Vewrê koyo hilêna, to awdona
Boya to şona, waşt resena
Qesbaya to, to rê veşena

Barî-nalî kewta inê dormono
Dardê zerrî giron o, yew nêzono
Zerra mi veşena, kê vonî veyn omnon o
Kes kê rê wesarî nêono

Veycawo Lewey Mişraqî, ownêno
Darûberê Xaçekî mi ra aseno
Miyon d' gêreno, vaş ningon a gineno
Teqlê to çimonê mi ver ra şono

Waşt, mi rê qal bik, vaci, mebarmi
Hesronê to pede bardî zerrê mi

Rayîrê zerrî darg o, çin a peynî
Zerrî veşena, çimî benî eynî
Rî metadi, roni mi rê şîrîne
Yew weşî bid' zerrîya Tilistoneyî

Adir TILISTONE

Derheqê Dewa Ma CONQULÎ de Tayê Melumat

Serdar OZTURK

Dewanê Aksaray ke zazakî qalî kenê ra, derheqê dewa Conqulî (bi tirkî: Ekecik Cankılı) de, mi Emîn Öztürkî ra nê melumatî girewtî:

Eşîreta ma "Gazanferoğulları" ya. Zazakî qalî kenê. Êyê ke qulirîke (kurmançî) qalî kenê "Kilverdioğulları" yê. No "oğulları" wextê dewleta Usmanîyan de estbîyo. Mesela, keyeyê ma "Himmetoğulları" yo. Eyîne ke peynameyê xo "Yeni" yo, ê zî "Milehmetoğulları" yê. "Öztürk"î pîyerû "Himmetoğulları" yê. Êyê ke peynameyê xo "Yıldız" o, "İsaoğulları" yê. "Karaağaç"î "Ebzidoğulları" biyê. "Balta"yî zî "Davudoğulları" yê.

Yawuz Selîm 1512 de şîyo sefer. Dîyarbekir de mola dano. O wext înanê ma ra çadirê waşt. Vato çadirê bidê, ma we eskerî tede barinmiş biwê. İnanê ma (Gazanferoğulları) çadirî daya. Qulirûn (kurmançan) çadirî nêyedaye. Eyîne vato ke padîşahim, ma muyan tu dê, ti çadirê xo xo viraze. No nameyê "Kilverdioğulları" uca ra yeno.

Dima padîşahî vato şîma mi ra çîyêk wazenê? Eyêne zî vato ma wazenê keyeyê xo îtya ra bark biki. Padîşahî zî walîyê Aksaray rê fermûn şaweno. Vano, ez a di eşîretûn şaweno, uca de cayêk ci de. Yê zî yenê Yeşilova de vîndenê.

Uca de ewnîyenê ke owkê xo çoraxin a, solin a, mêsî zî zaf ê, uca de nêşkenê vînderê. Uca ra yenê Alaxûn. Alaxûn de vîndenê. Axa Alaxûn de manenê. Milet binê dordê Ekecikî (nameyê yew koyî yo) de vila beno. Tabî axa ewnîyeno ke yew çinî yo ke gure biko, çimkî pêro axa yê. Vanê ana nêbeno. Ma her yew axayî bişawê dewûndê bînûn. Her yew yenê dewêke.

Yê ma yenê Kueşke de vîndenê. Yê ma Qenber axa biwo. Yew zî İsmail axa biwo. Qenber axa Qela de nişto ro. Qela nika

verdê kueyî de cayêko xirab o. Keuşke uca ra vanê. Nika cayê embarê xo zî esto. Serdê qorrîdê (daristanê) Gullerî de cayê xo bellî yo. (Gullerî nameyê dew a. Bi tirkî vanê "Ekecik Gödeler".) İsmail axa zî serdê qorrîdê ma de cayê xo gurewto. Camîyê xo zî estbî. Hurdemî zî dîndar biyê.

Beadî çêher tenî yenê. Cenekê axayî vana ke "Axa, înu xeyrî nîyê!" Na saete de; melayê siwayî (ezanê sibayî) de çêher tenî yenê. Yê zî yenê axayî kişenê, kelleyê axayî visnenê. Lacê xo zî Qenber axa yo. Nameyê xo na ro ci. Lacêde xo yew tene esto. Dima no lac zî bar keno yeno Tol (Tol, nameyê yew dew a. Bi tirkî vanê "Ekecik Tol köyü").

Tol de "Erginler"î estê, uca de benê zaf. İsmail axa lorîkê (tut, doman) xo çinî benê. Kokê xo birîyeno. Yê ma Qenber axayî ra yenê. Dewa ma verî cûn Mergdê Gerrî de wo. Nika uca ra vanê "Xirawa". Badê keyeyê Ebzîdî herîndê keyê Xelle (dewe de nameyê yew keyeyî yo) de yaylê (ware) xo biwo. Vato ez a ke merdo uca de mi erd kîn. Ebzîd dewe mîyûn de muhterem o. Dima mireno, dewicî zî vanê uca cayê Dulegu yo, ma zî şurê uca da bimonê. Dewa ma uca de bena pîli. "Karaağaç"î, "Öztürk"î û "Yeni"yî verê yenê na dewî. "Bilgiç"î en peynî de yenê. Se serrî dima ameyê na dewî. Keye Galisî zî Çaldê Bekirî ra ameyê na dewî.

AXAYÊ KEWAN Û TILAGIJ

Murad CAŒAD

Pulur de yew eşîre, yew dewe esta. Eşîre, kewan vanê ci rê, dewê xo nêzdîyê bajarî de yê. Kewan ra xeylê keyeyan bar kerdo, zereyê Pulurî de ca biyê. Bajar zêde ra zêde înan dest de yo. Dorûver de eşîrperestîye sey verênî nêmena. La waxtê vîjnayîşan de ancî anê xo vîr.

Dewe, Tilage vanê ci rê, merkezê Pulurî ra da-des kîlometreyî dûrî ya. Dewa ebasan a. Ebasan eşîra Seyîd Rizayî ya.

Xususîyetê aşîre û dewe o yo ke çî çîyo ecêb bibo, vanê înan kerdo. Hema her çîyê kay û yarenîye erzenê vileyê înan! Vanê sole ramita... Vanê seba ke teyr û tur meyero mekewo hêgayan, pirdê serê Çemê Mizurî rijnayo... Vanê şewe şîyê kelepur dayo piro, vato qey ga yo, her sere birnayo werdo...

Vanê veyve kerdo. Kuçelan de dêwezani ser o lên ronayo, goşt girênayo. Kele ameyo piro, biyo bilq-bilqa lênî. A game serê banî ra pisînge kirp vato, lojine ro girnaya bî zereyê lênî ro. Doçik de girewto, lên ra veta "De şol" vato. "Yê ma to ra ame, yê to ma ra nêame!"

Nê meselayî ke wina derg benê şonê, kewijî û tilagijî mudefaya xo kenê! Kewijî vanê ma nêkerdo tilagijan kerdo, tilagijî vanê ma nêkerdo kewijan kerdo...

Rojêk, Pulur de cemat virazîyayo. Serekeşîrê dorûverî kom biyê. Seba ke cayê kewan o, mêmendar axayê înan Mehmûd Axa biyo. Seyîd Rizayî yewero tilagij xo de berdo ke xizmet-mizmet bikero.

Malê sîyayî ra heywanêk teslîmê tilagijî kenê ke sere bibirno. Tilagij kardî nano piro, heywanî sere birneno. Dorûver ro ewnîyeno ke kotî ra dar de bikero.

Pulur deşta dum-duze ya. Tede ne dar a, ne leyek a. Mehmud Axayî ra pers keno tilagij. Mehmûd Axa dormeyê xo ra ewnîyeno, cayêkê munasibî nêvînenno. Vileyê estorê rayberî (Seyîd Riza) ra dar de bike, vano.

Tilagij leşa heywanî vileyê estorî ra darde keno, keweno ver. Seyîd Riza vejîyeno teber ke leşe vilayê estorî ra dar de kerda; estor sereyê xo bul keno, erd ra kaş bena. Qehirîyeno, vajîyeno pede:

"Nê lawo o çî hal o!"

Tilagij ceniqîyeno, sereyê xo wedareno:

"Mehmûd Axayî vat axa! Vat vileyê estorê rayberî ra dar de bike!"

"Lawo Mahmûd Axa de xaxê pîyê to no, merdim caran leşa heywanî vileyê estorî ra darde keno!"

"Ez de xaxê pîyê ey nî axa! Ey vat dar de bike!"

Edetanê Ma ra: Viraştîşê Keşkî

İsmet BOR

Verê cû, aşmê payîzî ya ewilîn de her kesî dest pêkerdên keşk (keşkek) viraştên. In rid ra na aşme ra vatên, "keşkelûn".

Her roje cinîya keyeyî doyê xo kerdên zereyê yew lîne girdî, sole kerdên de, têvdayên, viyarnên ra û roja bîne sicîyê doyî aguznayên û reyna do kerdên ser û sole eştên de, têvdayên. Wina goreyê hewteyêk-di hewteyan dewom kerdên.

Doyo ke zereyê lîne de biyên sey mastî û biyên tirş

sey simaqî, na rey goreyê fasalê doyî kerkût (kerkote) kerdên mîyanê doyê tirşê solinî, adir eştên bin, çend gireyî amên po, do û kerkût biyên sey mastiwa. Hîn adirî ser ra nayên ro, binêk kerdên serdin û pê çepal a (kulman) kerdên gude, serê yew çarşef a, verê tîj a vistên a. Wina goreyê çend rojan raviste mendên hetanî tam huşk bo. Eke tam huşk biyên, kerdên yew ciwal û semedê zimastanî ya daritên we. Eke zimistan biamên, xora qatix çinîk o. O wext keşkekê xo vetên kerdên mîyanê awa vîlinerme û têvdayên. Keşkek biyên vila, hîn nayên adirî ser, powtên kerdên germîya keşkî.

TU G' ZÛNA EZ KÛM A!

Kî vûn dê ez laboratuwar a, Ina kayê şerî de.

Eyî pêlê kûmî yê?

Ini firtine û boran da.

Homay va îradê însan,

Înîn kerd herrewerdiş.

Herrewerdiş id biy her şîy

Eka hê pîzê xwu vîlnên.

Hesreta hunzar serrî ya ez.

Pê îradeyê baw û kalûn,

Ez rasewa in serrûn.

Tikî vûn coxrafya,

La welat a, ez!

Çilkanîyê ULYAN

RIKÊ BABÎ

Demê verîyên de yew dewî de di lajî û babîyê xo cuwîyênî. Babî yîn yew merdimo zaf înad o. Ti pê yî nêşkenî xet sîya kerî. Yew wext derg vîyeron, no bawî beno nêweş. Di lajê yî zî dorê yî de ci rê xizmet kenî. Zimistan beno nîzdî, gerika şîrî ko ra kolîyon bîyarî. Lajon ra, pîlî birayê xo qij ra vano "Tu ver babî de vînder, ez şîno ko ra kolîyon ano." Birayê yî zî vano "Temam." Beyntare ra çend saet şînî. Birayo pîl agêreno yeno. Ewnîyeno ke babî merdo. Hêrs beno birayê xo ra vano "Lalaw mi to ra nêva miqatê babî bi, ez hetanî biyerî!" Birayo qij vano "La ez se kerî, çina gi mi dest ra ame mi ci rê kerd. La ti înadê babî nêzanî!"

Mîrza CIWAN

DERSA EDEBÎYATÊ KURDÎ

Şeyda ASMÎN

"Belê embazê erjayeyî, immm, dersa ma ewro edebîyatê, iimm, kurdî ya. Ma, immm.." va û destê xo verva corî hejna û pêroyê leşa xo kî linga xo ya lenge ser o hejna.

"Nika mi Fransa da master kerdo. Fransa de çend mektebî biyê a. Nê mekteban ra tewr balkêş mektebê romantîzmî yo. Zaf kesanê namdaran no mekteb de wendo..."

Mabenê min û aye de roja yewine ra ceryanêko qic virazîya, berdewam keno. Ez nêzana çinayî ra gonîya mi ci rê nêgîriyayê. Goreyê usulî gereke niyanên biyêne; seba ke astengdare biye, zerrîya mi ci rê biveşayêne. Senî ke mi a dî-nêdî, gereke mi ci ra hes bikerdêne. Heta nika her tim nîya bîbî. La ez nêzanena na rey çira nîya nêbî. Naye de çiyê esto la çik o? Ez wazena fam bikerî. Hem ma aşmêk piya benîme. Û beno ke badê ra kî ma bibîme hevalê karî. Nêke! Niya nêbeno. Gereke ez bizanî û gereke ma na persa xo rê çareyêk bivî-nîme.

Mi nîyada yew nêzdîyê goşê mi bî û persa:

-Pelçîm, na vana se? Fransaya çî? Mektebê çî? Çi romantîzma ya? Romantîzmaya çî?

Mi tayê sereyê xo çarna, bi Hesênî ra ameya têçim. Çimê eyê çelesizî, çelesiz-çelesiz hu-yayêne. O do nika ma bihe-tekno! Na kotî ra vecîyaye? Mi hêdika ci ra va:

-Hişşş! Rind nîyo ha. A bîne kî, na romantîzma nîya, vana "romantîzm".

-Çik çik çik? Romantîzm? O

çik o?

Ma Hesênî goş nano mi ser! Xo rê çî-mîyê yarenîye dîyo. Ma qet fek ci ra veredano! Umer kî xo rê kerd heval. Ez îndî nêşî-kîna goş bidêrî derse ser. Ca-ca veng êno mi:

-Tawo ke mi Fransa de master kerdêne...

Çi eleqeyê edebîyatê kurdî û masterê ke Fransa de kerdo yewbînî ra estbî? Mi dî ke rast kî mamostaya ma xo Fransa de kerdo vîndî, mi kî fek ci ra verada. Çi bêro sere, a misteheq a.

Mi nîyada Hesênî, Umer û Fatma kî kewtê qefleyê înan, sereyî dayê têver, bîya piste-pista înan. Mi fam kerd ke ê do çiyê bikerê. Tam mi înan ra bivatenê mekerê, rind nîyo. La Hesênî destur waşt û kilê serê lingan bî. Bi toreyode zaf cidî va:

-Mamosta, mi cayêk de wendbî, vatêne Melayê Cizirî Fransa de mektebê romantîzmî de edebîyatê kurdî wendo. Ma gelo rast o?

Ma pêro bi persa Hesênî matmende û cayê xo de huşk paweyê cewabê mamostaya ma mendîme. Hama zerrîya mi fekê mi der a! Mi nîyada, mamostaya ma çî vajo rind o? Mamostaya ma xo ra razî va:

-Rast o.

De îndî şima xeyal bikerê...

Efrîn, Êlule 2013

Fikirayîşê Mergî

Rojêk xirmî dekewti be asîman
Sey şilîye hesîran varnaynî çiman
Mi va: "Nêweşîyê mi wazena derman."
Leşê mi lertzaynî sey erdlerzan

Mi dî, hawar û şîn dekewto mîyanê kuçeyan
Ha yewî benî ver bi hetê goristan
Qîrî û nalî dekewte dayîk û gedeyan
Mi va: "Dilo de vazde, ha tîya de derman."

Mi va: "Tîya mezêl o, cayê merdeyan
Elbet peynî yenî tîya, pêru însanan
Dilo, wa to mexapêna na dinyaya zûrkeran
Rojêk yena to vînena, eke nêmendo to de gan."

Mela dest bi telqînî kerdî va: "Ey Ceylan!
Di hebî ferîşte yenê, vanî to ra persan."
Mi va: "Goştari bike ey Bargiran
Xo mexapêni, serê xo meke qulan."

Ceylan kêneka delali bî, gula bexçeyan
Çimanê dayîka xo de, mercana behran
Nika leşa yê bîya serdin, sey vewra zimistan
Herindê kincanê rengîn girewto kefen

Ceylane defîn kerde pê duayan
Gangîr ewnîya mi ra va: "Ez bigîro to ra gan?"
Mi va: "Ez amade nîyo, destur bide çendna serran
Mi bezre eşto hêga, ez paweyê rehmetê Rehman."

Rojêk Gangîr yeno mi rî beno meyman
Ez yi di keno yew-di kelam
Ez vano: "Gureyê mi qedîyo, bigîri gan
Mezelê mi ha hedre yo, binê sîya daran."

DİLO BARGIRAN

KÜRD TAHİR!

Îrfan KAYA

Şêx Taharî 1933 di surgun erşawenî hetî Trakya, qezayê Malkara. Şêx Tahar zaf zûnaye bi. Kam welat bişînî zaf lez şarî ucaî di têkilîyatê virastînî. Şêx Tahar Efendî surgun id şîyês sêrr mândib. Şêx Tahar pê zûnaye xwu ya xwu dabi şarî Malkara qebûlkerdiş.

Şarî Malkara yew mude ra pey pîltîyê şêxî fam kerdibî û ci îr hurmet kerdîn. Vatişan gore, şêx tim vecîyenû çarşûyê Malkara, şarê Malkara mîyan di ronîşenû û cematê ey zî tim qe-lebalix o.

Wext hêrb cîhan diyin id şêx radyo goştari kerdîn, çî bibîn, zûnaye xwu û sîyasêt دنیا ar-

dîni ziwûn ser. Şarî Malkara ridî zû-nayê şêx ra zaf qîmêt dênî ci.

Vanî şêx wexto g' vecîyênî çarşû, qîj mehla kotîn ey dima, yow fek ra, vatîn. "Kürd Tahir, Kürd Tahir..."

Vatîn Şêx Taharî qijon ra zaf hes kerdîn. Tim şeker, biskuvî û perê hurdî, çina g' ê di bibînî dên qicon.

Yew roc yew kird benû mêmânê Şêx Tahar Efendî. Şêx û mêmânê xwu piya keye ra vecîyên şîn çarşû. Qîc konî êyn dima, vanî "Kürd Tahir, Kürd Tahir..."

Şêx honcî xwu cêb ra şeker û perûn hurdî vecen dîn qicon. Mêmân Şêx Tahar hêrs ben, vûn "Efendî, no qede niben, to ra vûn "Kürd Tahir" û ti vengê xwu niken, ti agêyren çî dîn qicon înon, ti hol nikên?" Şêx Tahar ageyreno mêmânê xwu ra vûn "Qîc hê raşt vûnî, tewe o xirab zî nivanî. La bivatin "Türk Tahir, Türk Tahir" mi se kerdîn?"

VAYÊ DER BÎYO YÊNŌ

Erê yêno yêno vayê yêno
No va vayê Baxire yo
Erê yêno yêno vayê yêno
Qoşan ra qirfîno yêno

Erê yêno yêno qida yêno
Pêro ma rê bela yêno
Erê yêno yêno vayê yêno
Şan û şodir ma ser o vaydîno

Erê beno beno corû beno
Însan zulim keno Heq nêvînenno
Erê beno beno corû beno
Qûl zulim keno
Homa senî nêvînenno

Qese û qayîde: **Sevîm Aydın**
07.12.2013 / Wêranşar

Beno-nêbeno jû merik û jû cenike benê, domanê xo çîn benê. Nê teknenê şonê çê axayî, vanê "Domanê ma çîn e." Axa vano "Domanê şima ke çîn e, raya qolayîye esta. Şan de kulmê nîska berzê raşte çeyê xo ra, şodir wurzê ra ke birê domanê şima estê." Merik û cenike ra teknenê şonê çeyê xo, beno şand, merik ano kulmê nîska erzeno raşte çeyê xo ra, kuwnê ra şodir wurzenê ra ke çîlî-vîlîya domanan a.

Merik vano, "Cenikî ez na wo şon cite, ti mi re non bide domana biruşne." Vana, "Heya." Merik teknenê şono, cenike ana karmar dana arê, sacî nana ser, non pewcena. Wexto ke non pewcena, domanî vanê "Dayê tayê non, dayê piranê non, dayê ez vêşan a." Wî vana, nînan goşê mi berdî. Hama wurzena ra gezik cena, nînan ruwna de, kena bine sacî ra.

Nonê xo pewcena wurzena ra vana, "Waxx! Ma mi qey jû nêverda ke pîyê xo rê non bero." Eke henî vana, hama jûkek binê kuçe ra veng dano vano, "Dayê ez nawo bine kuçe der a, mi vece, ez pîyê xo rê non berî." Cenike ana kuçe dêmdana, bine ra vecena, ana non kena heqîbe heqîbî erzena herî ser û gire dana. Nîsko vano "Dayê de mi kî goşê herî ke." Bena piro Nîskoyî kî kena goşê herî. Nîskoyî kena raye. Nîsko şaneno raye şono.

Raye ra şono nîyadano ke çênê ha yê şonê tezekanê yabana. Nîsko vano, "Koçê qîza reva çû, kîrê Nîsko pê va çû." Çênê hayrê ci nîyê. Raye ra nîyadanê ke herêde bêwayîr ha wo raye ra şono. Vanê, "Wey çî herêde rind, ma xo rê tezekane xo erzeme ser."

NÎSKO

Arêkerdox:
Murad MURXAN
Çime: **Gullu ÇÎÇEK**
Mintiqa: **Gimgim**

Nîsko vano, "Heyyy ez nana de boka şima, şima her bêwayîr dîyo!" Naye ser çênê remenê. Çênê vanê, "No milaket o." Çênê tersenê, remenê şonê.

Nîsko şono, eke kuweno re nîzdîye pîyê xo vano, "Apooo apooo!" Pî vano, "Kul-zuqim! Çî endî to goşê mi berdî, bê endî." Teknenê şono lewê pîyê xo. Tabî pî çîmî-mîmî nano ro nonê xo weno. Nîsko vano, "Apo, ez na wo şon cite ramen." Pî vano "Biko, etme-eyleme meşo, ti qic a, kuwena re bine linganê gayî, kuwena bine wele!" Vano "Nê, hit-mit ke ez şon cite ramen, ti pira nonê xo biwere."

Tabî şono, senî ke beno tutaxê hengazî ra, gayî ra vano hooo! Ga doçik keno berz pira şono pira qilayê rixê keno. Rixê ke keno, Nîsko kuweno bine rixê. Kuweno binê rixe beno vînd şono. Merik eno ke Nîsko çîn o. Çû ceno rixê

tevdano tevdano tevdano. Nîskoyî nêvînenê. Nêvînenê û merik cita xo rameno şono çê xo.

Gel zeman-gît zeman, hêga beno kewe beno çirpoz. Gawan rojê dawarî ver der o, orte ra manga çê paşayî xelesîna ra kuwena hêgayê merikî. Manga şona hêga de çerena, oxro ke Nîskoyî ki vaş de wena. Nîsko kî teze bîyo kewe, zîl o. Manga ke Nîskoyî wena perç bena. Gawan dawarî ano manga perç bîya û nêxelesîna ra sarebirnenê. Eke cêvecenê, silivêre danê pîre, vanê, bere bişuwe.

Pîre bena çirtike de şuwena, nana ro, nîşena ro mîza xo kena. Mîza xo ke kena, veng kuweno re ci vana, "ting!" Nîsko vano, "Kirê mi de aja." Pîre visîna, vana, "Eheww! Law no çî bî?" Nat-dotê xo de nîyadana ke çîyê çîn o. Defêna vana, "ting". Nîsko reyêna vano, "Kirê mi de aja." Na defêna nîyadana vana, "Ya Heq! No çî bî, no milaket bî?" Tersena. Qayt kena çîyê çîn o, oncîya mîza xo kena vana, "ting". Nîsko vano, "Kirê mi de aja." Pîre bi muriz ena, xo-xo de vana law no çî bela bî, rîyê mi bî sîya.

Şona lewê paşayî, paşa qayt keno ke pîre murizin a, vano "Pîrê ti qey nîya murizin û bêmadî ya?" Pîre vana, "Paşa, ma ez çî to ra wedarî. Rîyê mi to ra sîya bo. Ez nîšta ro ke mîza xo bikerî, pîyayê mi ra hîrê rey nîya nîya vat. Rîyê mi dejenê ke ez to rê qisey bikerî."

Ti nêvana ke Nîsko pîre dima amo uca çê paşay. Şono kuweno pencere, eke vatena pîre heşneno huyîno, huyîno, huyînooo, teqeno şono.

KEWSERE

Na sanike de cinîk û mêrde estê. Di tene zî domanê înan estê. Ê wazenê ke şorê hec. Labelê nêwazenê kêneke berê hec. Tena lajekî benê hec. Namêyê kêneke Kewser a. Kêneke danê yew xoceyî. No xoce çim verdano na kêneke. Xoce kêneke ra vano "Ê mi be." Kewser vana, "Nê, ez nêwazena."

Xoce kêneke ra zaf hêrs beno. Şono keyê Kewserê. Pîyê Kewserê ra vano "Kêneka şima bîya orispî." Tomet ano Kewserê sere de. Pîyê Kewserê xocayî ra bawer keno. Lajê xo ra vano, "Waya xo beri koyên ser de bikişê û bêri."

Birayê Kewserê, aye cêno beno serê koyên. Nêwazeno waya xo bikişo. Waya xo uca de caverdano. Ano yew bewrane kişeno û gonîya bewrane cêno beno dano pîyê xo.

Kewserê serê koyî de tena manena. Tay wext derbas beno. Uca ra di pîyayan vînena. Înan ra yew lajê axayî yo. Lajek û embazê xo pîya rayîr ra yenê. Darê de çî vînenê. Îdîa kenê. Lajê axayî îdîa qezenc keno. Şono ke çî bivîno! Serê dare ra yew kêneke esta. Lajê axayî kêneke cêno beno xo rê keno cinî. Aye de zewecîyeno.

Dima tepîya di domanê înan benê. Di lajekê înan benê. Keyneke xo kena lal qisey nêkena. Mêrde na rewşe fam keno. Yew roje xo peyê çadire de nimneno. Vînenê ke keyneke qisey kena. Aye ra vano, "Ez to nêwazeno."

Kêneke mecbur bena domanê xo cêna şona. Bena şewe. Rayîr de yew merdim raştê aye yeno. Aye ra vano, "Bê, yê mi be." Kêneke nêwazena. Mêrik o wext lajê kêneke kişeno. Mêrik aye ra vano, "Eke ti nêbena yê mi, ez lajê to yê bîni zî kişeno." Kêneke qabul kena.

Uca ra remena şona. Rayîr ra yew şiwane raştê aye yeno. Zernê xo dana şiwaneyî. Şiwane postê xo dano kêneke.

Kêneke şona keyê pîyê xo. Înan ra vana "Ez wazena xizmetkarê şima bî." Maya kêneke aye nasnêkena. Bena xizmetkara keyê pîyê xo. Xeylî wext dima en peynî de mersela kulî pîyê xo rê vana. Milet mersela fam keno. Xoceyî kişenê. Kêneke û mêrde yenê tèleye. Şonê keyê xo.

Newe ra nuştuxe:
Sewda UZUNKAŞ

Siparişê Rivêşû

Arêkerdox: **Daîmî DOGAN**
Vatox: **Sitqî SARIPINAR**
Mintiqa: **Erzingan**

Hetê Pulemuriye de domanê kowû rozê amê ju dewe. Hetê serî de kutê ju çê. Çê de jû kî kokime bîya. Domanê kowû ver ušta ra, vato:

- Sima xêr amê. Sare û çimûnê mi ser amê. Ala vazê, sima ko ra kamjî het ser amey?

Juyî bêçîka xo ro gavanê koyî nîşan kerdo, vato:

- Na het ser ra ameyme.

Kokime vato:

- Hew, ma sima ke o het ra amey, destê xo de ça tenê rivêşî niyardî?

Domanê kowû ra ju huyîyo, vato:

- Wad bo, reyna ke ameyme, to rê rivêşû kî anîme.

Kokime vato:

- Niyade sima soz da, reyna yenê û na geyim xo de rivêşû kî pîya anê.

Domanê kowû xatir waşt, çê ra vejîyê. Ê ke şîyê, kêwanîya çeyî dizadize kokime bîya, vato:

- Nerê dayê, Heq adirê to wemedaro, ti ça nîya hunde nefstenik a! Nerê çimê duwele son-sipêde ma ser der o, ti vana reyna bêrê. Nerê famkore, serva rivêşû ti vîyar kena çî wo, ma erzema adir?

ŞAÎR

Merdimêk, yew cinîya ke tira zaf hes kerdinê rê şîrî nuştêne. Dîma a cinîye nişka ra o merdim terikna. Mêrdekî şîyayîşê cinîke ra pey zî nuştîşê şîran dewem kerd. Hîna zaf nuştî. Û roj ame bi şaîrêko namdar.

Serran ra pey şî bajarê ke a cinîke tede cuyayêne û dagoştarîkerdişêko gird yê şîre pêşkêş kerd. Wexto ke dagoştarîkerdiş qedîya, cinîka ke qaybê aye şîrî ameybî nuştîş, mêrdeyê xo reyde ameyê berî ver û merdimê şaîrî ra va "Merheba!" Mêrdek seke yewêka xerîbe ra biewnîyo, tira ewnîya. Cinîke va "To ez nêşinasnaya?" Şaîrî va "Ney, mi ti nêşinasnaya." Cinîke bi heyret va "Senî to ez nêşinasnaya! Ez cinîya ke to qaybê aye şîrî nuştî, ez a ya; cinîya ke ti kerdî şaîr..." Şaîr çimanê cinîke ra ewnîya û wina va "Eke keramet to de bibîyêne, merdimê ke to kerdo polê xo, o zî do nika bibîyêne şaîr!"

Tirkî ra çarnayox: **Mehmed YERGİN**

NAMEYÊ NEBATAN

Amadekar: Ehmedê Dirihî

arbûd (Mîyaran)
argud (Çewlîg)
argude (Licê)
argudi (Pali)
arguid (Govdere)
argûd (Dara Hênî)
kete (Motkan)
onca (Gimgim)
wenca (Pulur)
wenda (Dêrsim)
winca (Gêzin)

Kurmancî: armîşk, ket, once,
sewera, sêpel, waînza, winja,
yonca, yûnja

Sorani: sêper

Gorani: sêpere, sêpkûk

Latîni: Medicago sativa

Tirkî: Çevrinçe, kültür yoncası

Hewar Dayikê

Remzûn ŞARGEYIJ

Mi eşnawit vûn ti merda
Ti yo gul bîya, la ti derd a
Derdûn-kulûn qey ti berda
Zerrê mi berd dayikê, ax tu zerrê mi

Ti kuezvilikê Hesarêk a
Heşvilikê Girdbelêk a
Hesrê Kurê Sarcûn û Kuey Mendik a
Ti delala çi rindik a
Zerrê mi berd dayikê, ax tu zerrê mi

Ti tim kotîyên Pey Bunûno
Guêlik verdayn Paşt Xelûno
De hin wirz we ho bi şûno
Diwar ûme mîyûn bûnûno
Zerrê mi berd dayikê, ax tu zerrê mi

Tu vêr xwi dawo ina zîyaro
Werrê bi-mayn serrê paro
Hesrûn çimûn ra bîya kuario
Zerrê mi berd dayikê, ax tu zerrê mi

De wirz daykê bi wisaro
Vor helîyaya ûmo taro
Tu ez kerda pîr û kalo
Zerrê mi berd dayikê, ax tu zerrê mi

Zerrê dê şue Telûn Zîyaro
Gilûn darûn pîyer bîya waro
Veng berz vend, bik hewaro
Vac Şargîye mend êr bîyewaharo
Zerrê mi berd dayikê, ax tu zerrê mi

Ti owkê yenîyê Kuerxidir a
Gul û nergizê mîyûn zadûr a
Ti nişina qet mi vîr a
Sê kîr dayê ti mi ra dûr a
Zerrê mi berd dayikê, ax tu zerrê mi

Zêr wazena şima vîno
Ina xerîbê çiqas dûr a
Dayk û bayk kuên mi vîro
Sê kîr dayê welat dûr o
Zerrê mi berd dayikê, ax tu zerrê mi

Dê wirz daykê ho bi şûno
Korcî guret mij-dûmuno
Vûn êr zî merd Zilf Ebûno
La çi heyf inî cûmîyerdûno
Zerrê mi berd dayikê, ax tu zerrê mi

Dê boyn çerxê na feleko
Heyf cûmîyerdûn înkâr meko
Dayk û baykî xwi vîr a meko
Zerrê mi berd dayikê, ax tu zerrê mi

HAYIG

Mikail ASLAN

Mikail Aslan, Hayig, Fam Yayınları,
İstanbul 2013, 88 rîpelî

KAYÊ MA

ÇIRRE / BIRRE

No kayêko zaf hereketin o.
Ganî merdim zaf pratîk bo, bi-
eşko zaf bisuret vazbido, zaf leze
qerar bido, wucûdê merdimî zî
zaf elastîkin bo.

Kay meydanêkê rasteyî de û bi
zaf kesan kay beno. Verî seba ke
sobe dîyar bibo, kaykerdoxî xo
mîyan de hî-zîwa kenê. Dima
tam orteyê meydanî de yew
birre yan zî yew çuwayêka derge
erd de tîk çiknenê. O ke bîyo
sobe, verê birre yan çuwe de no-
bedar o, nêverdeno kes mîyanê
ey û birre ra bivîyaro û oxirê ey
bibirno. La hedefê sobeyî zî tim
no yo ke sobetîya xo bikero milê
yewna kaykerdoxî de.

Kaykerdoxê bîni zî dor ro so-
beyî û birre gênê, derûdorê so-

beyî de çirr-hilê kenê, ge yenê
tam nêzdîya sobeyî, eke sobe
dima vazbido û birre bêmuha-
feze bimano, yewna kaykerdox
mîyanê sobeyî û birre ra bivî-
yaro, oxirê sobeyî yeno birnayîş,
kaykerdoxo ke oxirê sobeyî bir-
nayo yew ga keno sobeyî û kay
qezenc keno, vejîno. Zafê reyan
sobe pey ra nano yew kayker-
doxî dima ke destê xo bidusno
pira, la mesafe keweno mîyanê
sobeyî û birre. Kaykerdoxêkê
bîni rê firsend virazîyeno ke oxirê
sobeyî bibirno, yanî mîyanê birre
û sobeyî ra bivîyaro, yew ga bi-
kero sobeyî. Sobe zî tim keyse
geyreno ke destê xo binano
yewna kaykerdoxî û vazbido şo
destê xo binano birre wa. Eke
wina kerd, keso ke destê sobeyî
nîyayo pira, beno sobe. Sobe
beno kaykerdox.

Arêkerdox: **Roşan Lezgin**
Mıntıqa: **Licê**

Fahri ERGUN

Na Fın Do Bibo

İğli Boyu İblio, Fahri Ergun

Arya Yayıncılık

Fexrî Ergun, Na Fin Do Bibo, Arya
Yayıncılık, İstanbul 2013, 120 r.